

1894-1895

ቅጢብ ጸብ፤

ՄԻՊԻՐԷՆԱԳԼ

Վերա նշերի իւզերինտէ օւռն Գա-
սան շէճրինտէն, պիր մուխալը, Սի-
պրէէ ատէմ կէօնաէրմէ, քլէյին շիմտի
մէզմուտ սպուռնան ուսուրի իւզերինէ
յուլիս 2 թարիխի իլէ Բալ Մալ կաղէ-
լէն միթիւնէ-քի տիգւաթա շահան մա-
րիմաթը վիրմիլ տիր :

«Պատան չհերի, Սիպիլիէ ատամ վէ
ստիբիւ Նադի, իթմէ քիլիք ուսուլինին
յոթասաւր իշին, պիւլիւք մէնֆաթ-
լար կէօսթլմէքտէ տիր: Շէհրի մէզ-
քիւր, սօնրատան ասըլ կիտէճէք եէր-
լէրինէ կէօնտէրիվմէք իւզրէ, րուսիա-
նէն հէր թարաֆքնտան կէօնտէրիլէն
սահիպ ճիւնհալարքն ճէմ՝ օլաճագլարք
մահէլ տիր:

«Մագդորեօմուն, «սիպիր լէ քէնտիս
սահպ ճիւնհա մահպէտլէր» նաւըն-
տա օլարազ, հէտուղ նէյր իյլէմիշ օլ-
տուլու քիթապընտա, մեզքիւր մատ-
տէ հազգընտա, էքէ,լիճէ միւհիմի
մալիւմաթար պուլունմադտա տըրս
Մէզքիւր քիթապ, Բուս լիւնանը իւզբէ
հազըլըշ օլտուլունտան, զարպիւ իւ-
լազապ, հէման, շիմտիքի տէկին ա-
նըն իւզբընէ պիր մալիւմաթը պու-
լունան քիմնէ եոզ տուր :

«Րուսիաներն էքսեր դանուն ու նի-
զամաթը կրպի, Սիպիրէ առէմ նազը,
կյէմէքլէք ուսուլի տախի, չիմոթիքի
խմէրաթծօրուն կիւնիւնտէ, կէրէ, յի
կրպիլէէկյէ թէպտիլ օրմուշ տուր :
«Ղալալ էհայիլէրնտէն օրուպ մէզ-
քիւր խոտուսա պազըլզ տիզդաթ ի-
տէն հիշ պիրսիսի, տէմիրէ վուրուլմու-
մահպուսպարն, սըզքը սիւրիսիւ կիպի
Րուսիա իւզէրնիէ հէնուզ թէտապ իւլ-
տէ պուլունտէն էքսեր քիթապլարտա
պաշլըմա տէ չէթէլտաէն պլիւրի սը-
րաստրոն կէսմիշ օրան տիթը Դազագ-
լար մարիֆէթի իլէ սիւրիւլմէրնի
տէհէթի իւրիւլյիլ շէրնիլ, 1867 տէ-
նէսինտէն պէրու կէօթէմէմիշ տիր :

«Այէ, յէջերինտէ հիւրք՝ օլունան սա-
հիւ ճինհալար, շիւմոի, վօրկա նէհ
բի իւզէրինտէն, սու թարիքի իլէ Գա-
սան շէհրինէ վասըլ օլմազտա տըրլալ
զաթէն մէզ-քիւր նէհրէ տալի, տէմիլ
եօլ թարիքի իլէ կէճտէրիլիլէր :

«Սիպիրտէ, Գառանտան թօմնքս
դատար օլան ուղուն եօճուլուք տա
լիլ, եհնէ հէման պիւսպիլթիւն, վի
կա, Գամա, թիւր, թօպալ, իրթիշ
(պ, վէ թօմ հէհրէրի իւղիբնտէն
սու թարիքի իլէ իճա օլունմադտ
տր :

«Եւորոնը Դամա նէշրինտէն, թիւ
նէշրինէ դատար, Էլլօսպա վէ Ասի
պէ,նինտէ օլան տաղի հուսուտ կէշի
տիքտէ, մահպոսլար, իւշ պտօրկիլ
թուսիա բօսթա արապալարը ին նազ
իտիլմէ,քտէ տիլլէր :

«Մշակույթը, նեհր թարիքի
լն օլան հօծուլու գլարքնա մախտու
պուլանան վն սու իշխտն երևզն մա
պէսէր, ի քիշր բլծա գուլէթի վն
բօրաւ ին չնքիւն պաթծալ մալո
նալաւ տըրլա : Մէշքիւ ի մալունալ
ղայէթլն վունասպէթի սուրէծա
նարքիւրպար ար :

«Իր վերթէնին աշաղքընաւ, մի
տարի քիֆայեւեհ հալատար վէ ըջը
լը օլարադ, անճադ պիրիհիք պիր դ
մարա պուլունուր, մէղքիւր գամար
ոյաչընա մահպէս օտաաք տրը :

«Գարաշօլ օտաաւը, մէմուրին առ
ըէսի, վէ մուծալաւ, կիւվէրթէ
գէրինտէ օլուս, պունար, կիւվէր

Նին անճագ. իւշ գըսմտա պիրիսինի
գապթ իթմիշլէր տիր :

«Արևելթեհնի պագը գալան գըս-
մը, պիւյիլք պիր գաֆէն» օրուպ, տե-
միր տիրէքէնը իլէ, մեգըրիր գաֆէ-
սին իւզըրինտէ պուլուսան, թէքմիլ
պիր հաբըրազ տէմիր Եօրթիյիլ թու-
թաբըրաք, վէ տեմիր տիրէքէնըն աղա
նէլլէրինտէ տալիլ, գալըն տէմիր թէլ-
լէրտէն հաբըրըլք պիր աղ կէրիլմիշ
տիր, քի պու տուրէթէլ, մեգըրիր
պիր գաֆէս, մահպէսէրին էն միւհ-
քէմի վէ էն զիհատէ հալաւասարք օլ-
մուշ օլուր :

«Լիկեր օլ գատար տէհէթիլի սու-
րէթտէ գալապալըգլը օլմուշ օլմասա-
լար, սուտա երկզէն մէգքիւր մահպէս-
լէր, զայէթլէրահաթ եէրլէր օլաճագ-
լար իտի :

«Մէջդիւր եկեալս արգլարտա, ան-
ճաք կիւճ իշէ սննէտէ եկիկրմի հաֆթա
գատար սու իւզէրինտէ եօցմուլք
իտիէպիլիւր. պոնուն իշինն զգատար
նագլ օլունաճագ առէմ վար իսէ
եկիկրմի հաֆթա գարֆընտա նագլ ի-
տիլիպ պիթմէսի լաղըմ կէլիւ :

«Կէրէք մէջքիւր մահպէս մալու-
նալարք, վէ կէրէք Գասանտա վէ սա-
լիւ շէհիրէրսէ պուլունան մուվազ-
գաթ մահպէսլէր, մահպուսարա քի-
ֆայէթ իտէմէջլէր կիպի տիր: Մէջ-
քիւր մահպէսլէրէ գօնան մահպուսա-
րըն մրգտարք, օրթա հիսապա, հէ-
ման մահպէսլէրին ալտպիէճէ, քէրի-
նին ի.քի գաթը տրք:

Որնհազ պիտի դաշ կիւն, մույադ-
գաթի սուրէթտե ետըըրըշ օլուն մահ,
պէտէլէտե պէքէյէն, վէ հալապը տա-
լիմա թաղէլէնէն գափէպէլէտե պու-
լունան մէդքիւր իսպի իսպէ երզըր
մազըլլա, գօլպըլլազ լիէհամմիլի
նէպիլիլլէր, լաքին, երգէն մամլու
նապարն գամարապընտա, վէ Գա-
սան չէշրիտե, պիլիթին գըշ պէքէ-
յէն մահպուտապըն նէֆէս ալըպ վիր-
մէքաէ օլուտըլաըր հալանըն ֆէհա
լըզը, թարիֆէ կէլմէզ :

«Պիրիճիւր թէպէւիւի շու տուր քի
Դասան շէհրինին իւամբ մահպուսլա
րընա մախսուս գըրընան դընտանտա
լան, թաւրդ զէ էօլիւմ, իֆրաթ մէր
թէպէտ չօդ տէյիլ տիր:

«Գաֆէն մահապաշարէն պիտիսին
տէն իշէրի պագըլըտդ տա, զայնթը
թօափ պիտի մէնպարէ մէյտանտ չըգալ

[illegible]

«Մանկօնուն գումաշընտան օլս
այնի գումաշտան եաբըրըշ պիշմի
պիլ շարգա , մեգըիւր գըլըղը թէրս
իթմիշ տիւր , ըի մեգըիւր գումաշ , գ
լընըղը վէ տանանըղըղը ճիհէթ
լէ , բէը պլէս սուրէթտէ քէնտի մա
սէտտէ եաբըշմաղ տա աղը տէ, լի կէ
րիւնիւր :

«Հաթթա պիր պիլիմ իւզըէ ե
բըմբը օլան մէղքիւրդ բըմբըն ալթը
տա տաթի, բէք չօդ ալէամէթի մի
եէլէր սէլիմէքտէ տիր. շաշգըն
կէտթիմէն վէ տիւզ չէհրէիւ ատէմ
Ֆինլանտիայը ճինսլէրինտէն օլտու
լարքըր պէհան իտէպէլը, վէ պաղըր
ըր, հէման թըպզըր էսթիմըլ կի
կէօրիւնիւլէլը, քէզալիք եէհուտիլ

քէնտի սիւլբի եիւղէրինաէն , վէ Զէր-
քէս տաղլբլար տախի, քէնտի տիւպէր
ճէմալլէրինաէն վէ հիւսնի էնտամլա-
րընտան պէլլի տիւրլէր :

«Պոնտոսնոս պաղգա, կէօրինինի
քի, մահպուսլար, վէ Տաթթա էն պի-
լիւք ոահիպ ճնանեթլէրի պլիէ, հէր-
հայտէ, մէշքիւր մահպէս գըլըլընը
կիլինմէյէ մէճպուր տէյլլէր տիւր, վէ
իւլէլլինտէն չօգլարը, ես պիւսպիւ-
թիւն, ետիստ պիւրաշ, պիղղաթ քէն-
իւն էտլապարմըլ կիլինիրէր - Չէրքէս-
լէր, քէնտիւր իւլէթլէրինէ մախտուս օ-
լան, վէ կէօյիս իւղէրինտէ, ի.քի սը-
րա ֆիշէնք գամըլլարը տի.քիւմիշ օլան
մանթօլարընը, վէ դասլա քիւրքիւ
գալարալը կիլինիրէր - Թաթարլար
թըրաչլը պաւլարընը էօրթէն թազ-
դէլէրի իւղէրինէ գօյտուգլարը ուճու
սիվրի քէչէ դալբագլարընը կիլինիր-
լէր, վէ Րուսիարը քէօյլլէրլէր տաթի-
դօստու տէրիսիտէն ետքըլլըլ օլան
եաղլը վէ պիւլիւք բալթօլարընը կի-
լէրլէր:

«Մահադուստրատան է. քաշերխնին, ա-
լեա վէ պիշիմի չիզմէլի պուլունուպ
մէզը, բար չիզմէլի, քէնտի թօրուդ լա-
րընը, տէմիր զէնճիլլէրին պիրիպիրինէ
դարըը սիրս չմէլէրինտէն մուհաֆա
դա իտէրէրէ :

«Մահաբուսարա Վուրուան զէնճիլ
էնը, իբի թօրուգլարնոն կէչիլիլմի
պըզաղլըր իյէ պաղլը օլուպ, զէն
ճիլին օրթաւը տախի, պիր գայըչլս
եօգարը գալաբըրլըպ, մահաբուսուն պէ
լ ինէ պաղլանմըր արը :

«Ձէնճիրէր էօդ ալլըր աէ, յիլլէր աիլըր
դէ մահալաւար տաիսի, էրէ, յիճէ աէլը
պէսթ սուրէթաէ մէղըիւր զէնճիրէր
իւէ կէղնիլդէր, պա. ճիւղէ իլէ, զէնճ
ճիրէրէրն չընլամասը, ինսանը աիլթէ
աիլը :

«Մէջգիւր զենծիրէր, անճաղ բրան
կաեա հիւրքմ օլունանլարա վորտլուր
վէ հալընըզ Սիպիրտէ իդամէթ իթմէ
յէ հիւրքմ օլունանլար իսէ, ապա զէն
ծիր թաշմադ յար :

«Երբեք մահպուլար իլէ պէրապէր
կիրուն հ կիրուն հ գարբլար, լիէ չո
ճուգլար տախի պուրումմազ տա արբ
գարբլար, էրբէքլէրլն սաեբընն նիւ
պէթէ, ալթընէֆէրէ գարչը պիրնէ
ֆէր տիրլը, չոճուգլար տախի ճիւթ
նէֆէրէ գարչը պիրնէֆէր տիր :

Դարը լարեն իւ գըմտաւ ի. քիսի առ
խի, էր. քէ. ք մահաւ սլար կիպի տահի
թէ օհմէ թ օլու սլ, սլադը դաւան լարը
վէ չօճու գլարըն տախի. քեա ֆֆէսի
եալընրդ եօյճու տու րյար :

«Զուեք ըստ հւստի հւրքամէթի, Ապիրէ հիմարթ իթմէք ինի թէչլի գըմադ իշին, Սիպրէն կէօտէրլէնլըրին հէփաինին ֆառիւալալընրաւ պատխաւա թաչըր, մահաւալալը գօճալալը, մէգքիւր մէնֆաաթաւ չօղլուգ մէմնուն օլամազլար իսէ տգարըլար տումսր սուրէթտէ, անդատրինի թանրըլար :

«Միաց սիմվոլուն էն սոն սլթաթիթի
թիթի վրկմիշ օլտուղու 1860 նէնէսի
տէ, 6000 նէֆէր էրքէք մաճպուլ
քնն, 326 նէֆէր գարքլարք, վէ 5
նէֆէր չոճուղլարք տախի, պատիհ
վա օլարագ պերպպէր Սիպլիէր նա
իլէմիշէր տիք. տիկէր թարափուշ
700 նէֆէր գարք մաճպուլար իլէ, ա
ճուղ տէօրթ նէֆէր սէրպէսթ տա
էք, պէրապէր կիթմիլիէր տիք :

—Միւսիկս շէնրի, շաշապլը սո
րէթաէ Միւսիկսէ կիրէնէք օլան իթ

ճի օֆիշերալ արա վէ հէֆէրաթա թէվ-
զի օլունմագ իւզրէ , 13 պին առէտ
կի միւշ միտալ պրաթըրթմագտա տըր:

—Ալանեաւտան ալրիան սոն խաւս
պէրէրէն նէզարէն, Ալլիննաւ օրաւս
օռնաւնն քտափփէն, լի լծօրարք, ազ վաւ
գրթ, ետալի լիւր սէնէ զարփնաւ լծաւ
զէրէնէճէք տիւր : Թօքալարաւ պազը
կէճաւ դռսուր կէօրիւմիւջ տիւր :
պաւնաւ ին պէրապէր, մէզքիւր լծօր-
լար պիւլիւք խըռմէթ կէօրիւմիւջ
տիւր, զպէթ լծ ազրը վէ մէնպիլի զպէթ
գըրտա յան կիւէրի թիւփէնքլէրին եէ-
րինէ սալիւր տիւր թիւփէնք լծէտարկ
յօրունաճաղ արք :

Շաստը թխեցնեքի, բէքազ միւհ-
քեմ կեօրինմէքատ տիր: պոռտուն մէն
զիլի զայթ չօզ խե տէ, չու մահզու-
րու. վարաբըքի, ապքերի, նիշան ա-
մազաւան աթէշ իթմէնէ ալըշթըր
մազաւու տըր: խմորի, մէջըրու մահզու-
թարտան ազատէ օշան պիւր թխեցնեք
արանմազաւ տըր: վէշաթըլ, տաք-
րի տահա զիւտաթ չարօզ սուրէթսու
մուհարէպէ հալինէ վազ իթմէք թա-
րիգլինի պուլմանս չալըշթմազաւ տըր:

— 18 — ԳՐԱԴԱՐԱՆԻՆ, պուռնիկ
Դոնաթիկի խափնեկ զագէթաւնաւ պի-
մէքթու պէտքով, քէնտախնին, չի-
քէթի միլիթիէնին կիւն պէ կիւն արթ-
մաղտա օլան թէ դատարանի տուր
տուր թմաղ իշին, պիւր մի թթէհմ-
գէֆիլէ րապի խաէրէք օալը միլմ-
դանտաւ թաթիլ իթմէքիլին կիլ-
թէհմանն քարաթմէնթաւա թէքիլ-
իլթմէք ինիլթիւնա պուռնիկա

մատչելի տայից մեղքերը չաղէժանքը
վերապի հաժախի ճէրհ կըլէմիւ տը
Մ. Կըլաւաթընը, չիւքէթի մըլէկէնին
իսկիւնէրատա թարգմատը բէյա
իթմը, վէ պըր չօթ թէճէմիւնէր իթ
մէքաթ օլաուլունու իգըար կըլէմիւ

լաքին, հեղբուր չիր գէթ ապարարե
հնա իտ պիւնճէ քէլի սույի ամէլ
հարե. քէլ յիւր մէն իյլէ մէք ի ինն, ա
լահալանիւր դու զի լիմէ, վէ նէ տան
ֆէմ գէլաւե թէ հաւապիւր ի թաճա
միւր տիւր. չիւն. քի, պաշարբ դըմբ
լանարբն աղբլարբն պաշարբն հ
թիւմէք, վէ անէլիւ, պիւրիսնէ դ
հան վէրմէ քիւրտէն մէն իյլէ մէք ի ի
հապիւնին աղբլը վէ տիւ չիւնիւր գը
մը քի ֆաեթ իտէր: ինկիւլդ, տէր
կըլառաթմն, քէնտի հիւրիւմէ թի
տէն, իաթէ տիւնին էլտէ իտ պիւր
տէ իյլ անաղբն վէ դանլը պիւր պու
րան իլէ, իլլա, հապաշ հապաշ, տու
կան պիւր թալը ու հարե. քէլ ի թմ
իտալ իտէրէք, վէ դապուլ ի թմէք ի
թմէ տիւնի շէյ գաղը կէլմէք լալ
կէլալիսնտէ, պիւրէշէրէք:

«Յիւշ վազք, բիայէթլու միւէլլի
շիրքէթ միւլէլիյէ, հարեքէթ իւզ
պուլունմազ տա, հէր կիւն թէճէմի
կըլէմէքաէ, վէ Յիրաննատա իճրա
լէտիյի թէճրի պէլէրին պոչա չքմա
նք կէօրէրէք քէնտիսինի տաւ մալլու
օրմու շ հէրինէ դոյմամազ տա տըր. շ
քէրթի մէզքիւր, հայտ Բարքաթա
կէօթէլլի իճրա կաճէ յինի թէճա
կօլու օլարազ պիլլուլէ պիլտիւրմ
լաքին, մաճ հային 28 ինաէ ազա
լէտիկի թէճէմի սիւնաէ, մէզքի
սէվտատան վազ կէշմիշ տիւր : Մէ
քիւր կէօթէլլի լուգու պուլաւ ի
տախի, Լճնարա սէքէնէլէրինի ա
դօրլու իմամազ խաի . վէ անսքի
միւտախէլէ իթմէդի տալա իզթի
իթմէզ խաի, չիւնքի ինկիլիլէր, տա
կուրդուգլա, լիւնադաթլա վէ դան
լարա, հաթթա տէվլիւմէք իսթէտ

լարը իշին, պիր գաչ եւրտէ սէրպէսթ մէքթէպ, եանի ուրում ու փիւնուն տիւքքեանը քիւշաա իթմէքլիյի միւ- րատ իթտիքլիյի կիպի, թիւրքիւմք- տա, չօգ քէրքէ պիր շէյի պաշլամագ, վէ սէպաթ իւզքէ տէվամ ու իքտամ իթմէքլիյի պըրագմագլըգ պիր իլ- լէթ օյմուշ օլտուղունու տախի պի- տիքլիյիտէն, շու իլլէթին տէֆինէ չալըշմագլըգ տախի, պիզգաթ քէն- տիլէրտէն պաշլամագ չալըշմագլըգ Նիլիթ իթմիլլէր տիր:

Ճահիլ ատամլար, պիր չէյ իւզէրի- նէ տիւշիւնիւ պիւթալէա իտէմէտիք- լէրինտէն, եէնի պիր չէյ կէօրտիք- լէրինտէն եա գըսգտնարագ իզհարը ա- տալէթ իտէրլէր, վէ եախօտ իսթիհ- զաեա ալըրլար, չօգ իշթիմալտէն տիր քի, Նիլլէր, աթիտէքի մէգքիւր Դաս- տիարակայ ընկերութիւնուն իլանըն- տա կէօրլէր պիր չօգ իլիմլէրի կէօր- տիւքլիյիտէն մէգքիւր ճահիլիք ա- լէամէթինի իծրա իտէրլէր իսթիհզա- եա գալըշմագլըգ տիր, հալ պու- րի, պիր մէքթէպ ազ չօգ լաեքլը- ճա օլմագ իշին, իլար իտիլէն տէրպլէ- լին քեաֆֆէսինին պուրումապը էլլէ- միլլէթտէն տիր, վէ եկէր եալընըգ պիրիսի էքսիլէ, պիր թարաֆը գու- տուր գալըշ օլմագլընտա չիւքհէ եօգ- տուր իմմի, պիզքէ պիզ զիեաուէ- սիլլէ մէսուր օլարագ, շու ալըր վէ մուգատտէն եիւքիւն ալթընա կիլէ- ճէք օլան էֆէնտիլլէրին մուվաֆֆա- գըյլէթ պուլմալարընը արզու իթ- տիլիլիլլէ պէրապէր, էկէր քէնտի տանաթլարընը քէսպի չէրէֆ իթմէ- սինի, վէ եկէր քէնտիլլէրին քեալ իլ- լէմէսինի, վէ պիւնաէն ալէյ՜ միլլէ- թիմիլլէն տէ իլլէրու կիթմէսինի ար- զու վէ միւրատ իտէրլէր իսէ, պիր վազըթ իլլին հէր Նէվի էմէք, զահ- մէթ, ֆէա քեալըգ, վէ ազ ճէճէ զարարը կէօղէ ալարագ, սէպաթ ու մէթմէթ իւզլէ, շու թէշէպպի սլէ- րինէ տէվամ ու իքտամ իլլէմէլլէրինի տախի նասիհճաթ իտէրլէր:

... իմրագիր, ինդրեմը հաճիք հետեւեալ ազգ- րի մէջ:

Դաստիարակայ ընկերութեան Ատենապետ Ատենապիր Աւետիս Տէր Սահակեան Ս. Ն. Մ. Ֆէլիսեան

Ա Ձ Գ

ԳԱՍՏԻԱՐԱԿԱՍ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ընկերութիւնս պատիւ ունի արգոյ հասարակութեան ծանուցանել թէ, իր շահուն համար Պօլսոյ այլ և այլ թաղերու մէջ հետգհետէ երկուսն վար- ժարաններ պիտի բանայ՝ անկախ թա- ղային որ և է ազգեցութեան և իւր առաջին վարժարանը յիս սկիւտար Սէ- լումնը թաղ Սիւլմիէ փողոց թիւ 19 տունը կը բանայ 1871 յուլիս 18ին հե- տեւալ պայմաններով:

Ա. Աշակերտայ ընդունելութեան և կամ վարժարանիս վերաբերեալ որ և է ինդրոյ համար ծնողք կամ պաշտպանը պարտին տեսնուիլ տնօրինին հետ, որ ամեն օր առաւօտէ մինչ ի ժամ հինգ ի վարժարանս կը գտնուի:

- Բ. աւանդելիք
1. Հայերէն
 2. Թուրքերէն, Պարսկերէն և Առա- բերէն
 3. Գաղղիարէն
 4. Անգլիարէն
 5. Չարաբերական ուսում, Թուաթի- տութիւն, հանրահաշիւ, երկրաչա- փութիւն
 6. Աշխարհագրութիւն, բնական, ու-

սումնական, քաղաքական և տիե- ղերագրութիւն

7. Պատմութիւն ընդ. ազգ. սրբազան մատենագրական
8. Կրօնագիտութիւն
9. Բարոյական գիտութիւն
10. Գրագիտութիւն
11. Փիլիսոփայութիւն
12. Դժագրութիւն, գծագրութիւն, ուրուագրութիւն նկարչութիւն (ա- մեն ճիւղերով) ընդ. օրինակով. եան
13. Գրավարժութիւն և գեղագրու- թիւն
14. Չայնագրութիւն և զաշնակ
15. Մարմնամարզութիւն և պար
16. Տոմարակալութիւն
17. Բնագիտութիւն
18. Բնալուծութիւն
19. Բնական պատմութիւն
20. Առողջաբանութիւն
21. Ասեղնագործութիւն կար
22. Զի
23. Ֆիլիզոլիթէ
24. Կազիկ
25. Քեթիւր սիւրֆիլէ

Ըստ կարգին պիտի աւանդուին նաեւ Գերմաներէն և Ռուսարէն:

Յետոյ ենք որ, ծնողք ճանչնալով իրենց առ զաւակունս ունեցած դաս- տիարակութեան ծանրակշիւ պարա- թրինի, անեղբայր կը հաստատուի թէ, բաւ որում մենք մեր չաճը կը սիրենք, բնական է որ աշակերտայ յառաջագի- մութիւնը անշուշտ պիտի սիրենք, ու բաւ այնմ կատարելագոյն ջանանք, զի այն է մեր բոլոր շահու աղբիւրը, որ ծնողայ՝ եւ ազգին շահն է միայնդա- մայն:

ԴԱՐՁԵԱԼ ԱՐՇԱԼԱՅՈՒ

Թիւ 1610 Մանգումէի մէջ «Արշալոյս և իւր մեծ բառերը» վերագրով մեր հրատարակած գրութեան դէմ Արշա- լոյս կը պատասխանէ իւր 913 թուովը: Իւր անհատական կարծիքը ընդհա- նորին սեպակաւնել ուղեւուն վրայ մեր բրած գիտողութեան այսպէս կը պատասխանէ:

«Աւանց երկար բացատրութիւններ տալու այս առարկութեանց, կը հրա- լիրենք զյարգոյ նամակաղբիւր, որ աշ- խատի կ' Պօլսոյ Պատրիարքարանէն համառօտ նամակ մի գրել տալ առ ազգային վարչութիւն վիճակիս՝ ի մա- սին այս պահանջման. և յայնժամ չու- տով պիտի տեսնուի թէ մեր հրատա- րակած բողոքը անհատական կարծիք մը չէ, այլ հաստատուն որոշում է բո- լոր Զմիւռնային Հայոց, որք երբէք չեն վճարեր կ' Պօլսեցի Հայոց մէկ մասին՝ բաւ հաճոյցի կամ անխոհեմ տեսե- սութեամբ, բրած պարտքը»:

Արշալոյս կարծիքը դարձեալ իւր անհատական սահմանէն դուրս չկրնար ելնել այս բաժնեւորով: Մեզի ապա- դայ փորձ մը կառաջարկէ. ունի՞ ին- քը անցեալ փորձ մը: Գիտնականի մը իշխանին տուած պատասխանին կը նը- մանի, երբ այս վերջինը գիտնականին կը հարցնէ, գետնէն երկինք քանի կանգուն է. — իստն հազար, կը պա- տասխանէ գիտնականը, չեա հաւատար նէ ել չափէ:

Ասկէ ետքը բաժնեւորով կը ճգնի հաստատել թէ ազգային պարտքը միայն Պօլսեցի այն կը պատկանի, իսկ գաւառային անոր երբէք մասնակցե- լու պարտաւորութիւն չունի:

Մենք բաժնէնք, թէ հիւանդա- նոց և Պատրիարքարան անմոռ զա- քին վերաբերելուն, անոնց պարտքն

ալ ամբողջ ազգին կը վերաբերէր և ոչ ազգին:

Արշալոյս այս մեր բաժնի դէմ կա- ռարկէ, թէ գաւառայիք քանչէլար- եա և անցագրի տուրք մը կը վճարեն Պատրիարքարանի և հիւանդանոցի ծա- խուց մատակարարութեան համար, հարկաւ այս իրենց պարտաւորութիւ- նն է, քանի որ ոչ գաւառ մը և ոչ ճանբորդ մը ազատ չէ այդ տուրքե- րէն:

Ազգային այս հաստատութիւնները իրենց եկամուտէն աւելի ծախք մ'ը- րեն են, կամ պարզապէս խօսելով պարտք քրեր են, ով պիտի վճարէ այս աւելի ծախքը կամ պարտք. հարկաւ անոնք որ նոյն հաստատութեանց ծախ- քը կը մատակարարեն. ով կը մատա- կարարէ նոյն ծախքը. միայն Պօլսե- ցին. ոչ, այլ ամբողջ ազգը. հետեւա- բար այս աւելի ծախքն ալ մատակա- րարելը ամբողջ ազգին պարտաւորու- թիւնն է: Բայց այդ աւելուք ծախքը ինչու քրեր են, հիւանդանոցը ինչ վի- ճակի մէջ է, Պատրիարքարանը գա-ւառներուն հոգ կը տանի մի, եւ ինչ աստիք տարբեր խնդիրներ են: Մեր խնդիրն է թէ ազգային պարտքը մի- այն Պօլսեցի այն կը վերաբերի թէ նաեւ գաւառացիոյն:

Աւելի վայր կը յաւելու, թէ իզ- միրի առաջնորդարանին մէջ ևս եթէ 3 Զմիւռնական գործ ներկայանայ, 95 ալ գաւառական գործ կը ներկայանայ:

Արշալոյս պետք էր թեմական ըսել փոխանակ գաւառային ըսելու: Իզմիր իբրեւ գաւառ մը իւր թեմմը հարկաւ ունի. մեք երբէք լրագրի մը մէջ կար- դացած չենք որ Սիբաստիոյ, Վանայ, Կարսի, Տրապիզոնի ևն. խնդիր մը ներ- կայացած ըլլալ իզմիրի առաջնորդա- րանը, և այս ալ խիստ բնական է, յա- նի որ գաւառները միայն մէկ կեդրու- նի հետ յարաբերութիւն կրնան ունե- նալ, այն՝ Պօլսին է, Տէրութեան մայ- րաքաղաքը ըլլալուն համար:

Մեք նախընթաց և ներկայ գրու- թեամբ կարծեմ՝ բաւական բացատրե- յինք այս խնդիրը, և մեր բաժնը հա- տատու փաստեր յառաջ բերինք: Արգ- Արշալոյս փոխանակ խնդրէն չեղելու և ուրիշ խնդիրներ յուզելու, աւելի ա- ղէկ կընէ, ազգային պարտքը միայն Պօլսեցի այն վերաբերելուն համար փա- տեր յառաջ բերէ:

Եթէ Արշալոյս միայն այս խնդրոյն վրայ խօսելով, իրօք ճշմարիտ փա- տեր յառաջ բերէ՝ մեք ևս պատրաստ ենք պէտք եղածը խօսելու. բայց թէ որ խնդրէն չեղի կամ կրկնութիւններ բնէ, մենք պիտի լուենք, և այն ատեն ընթերցողները կը հրաւիրենք անգամ մի ևս աչքէ անցնել մեր կրկին գրու- թիւնները, որպէս զի մեք ևս կրկնու- թիւններով ընթերցողը չճանձայնենք:

ՏԱԽԻԼ ԻՅԷ

Տիւնքի կիւն Ըշքօտրատան Դալա- թեան վարիտ օլան թէլէկրաֆլար, Արնափուտլուգտա պիր թաղքմ ույ- ղունաուգլուգլար զուհուր իթմիշ օլ- տուղունու պիւտիւրմիլլէր տիր: Ասա- յիշի հալի իտտէ իլլէմէք իլլին մահէ- լի մէգքիւրէ պիր չօգ թապուր բիտա- ասաքիլի սէվգ օլունմագտա տիր:

— Իզմիրտէն ալընան իապէրլէր, Գըրք-Ազաճ նամ մահէլլտէ պէօլիք պիր հարիգ զուհուր իլլէ, պիր չօգ խանէ վէ տիւքքեանլարըն միւհթէրէք օլմուշ օլտուղունու պիւտիւրմիլլէր տիր:

— Իէմէնէ իրաւլ Կըլընան Զաթը հազրէթի ճահանէնին ետվէրի հարպը Մէհմէտ պէյ հազրէթլէրի միւթէվէ- ֆա շէյի Մէհմէտ Էպն Աիդին իւշիւն- ճիւ պիրատէրի Սաիտ մէ Ասիրին սա- յիր 12 նէֆէր միւթէպէր ատամլարը իլլէ պէրապէր Բէթիւսո նամ պէյլիք վաբօրու իլլէ Տէր-սաատէթէ ավտէթ իլլէմիշ տիր:

Մէգքիւր վաբօր իլլէ, զաթը հազ- րէթի ճահանէնին հայվանաթ պաղչէ- սի իլլին պիր թաղքմ նատիրիլլէմուլ հայվանաթ կէթիւրիլլէ տիր: Ասիր է- սիլլէրի Սէլիմիլլէ գըշլապընտա թէվ- գըֆ օլունմուշլար տիր:

— Զաթը հազրէթի ճահանէ, Սա- տաղքմ հազրէթլէրինին հէքիմի օլան Գասպար պէյ, 1000 լիրա գըլմէթին- տէ միւհթէվէթթաթլէ միւհթէյլլէն պիր էն- ֆիլլէ գուլթուսու, քէզա միոշարիլլէյ հազրէթլէրինին թապիպի օլան իպրա- հիմ պէյ տախի պին առէտ (ոման- լը լիրասը հէտիլլէ իլլէմիշ տիր:

— Տիւնքի կիւն Զաթը հազրէթի Սէտարէթլէրինին, խաւաթլընտան իլլէլլէմիշ օլմասը իլլին քէնտինի թէպ- րիք իլլէմէյէ կիթմիշ օլան քեաֆֆէյէ էճնէպի սէֆիլլէրինի, Պէպէրտէ քեա- յին քէնտի եալընտա գտալու իլլէ- միշ:

— Կէլէն բազար կիւնիւ, Ս. Պատ- րիարք Հայր հազրէթլէրի, Եուսուֆ- եան Տիգրան էֆէնտի իլլէ թարապեա- եա կիտիպ, Ֆիւնսըգ սէֆիլի ճէնապ- լէրինէ, գարշլըք վիզիլիմ վիլմիշ տիր:

— Վալիտէ գուեուսուպաշլըլընըն Մագսուտեան Սիմօն պէյ թէվճիհ պուրումուշ օլտուղու մէմուաթտան տիր:

ԹԻԻԾՃԱՐԻՅԷ

Լիվրքուլ 24 յուլիս	
Միլլիոնի նիւթ Պրլանտ բաժնուլու,	
բէնա	9 5/8 տէն 9 1/2
Սպիւր 18,000 պալէա	
Բիւսա գալի	
Լոնտրա 24 յուլիս	
Պուլտայ, զալէթ տուրկուն, ֆիւնաթ տիւլմէթուլ, 4 օգ օրօգ իլլէ արրա պիր գա- րարատ, թիֆիլի գալի 35 3/4 բէնա, եա- րալը արան եօգ, ֆիւնաթ պիր գարարատ	
Լոնտրա, 24 յուլիս	
Էսամը ումուլի	35 11 1/8
1863 խիթիլլարալը	62 5/8
1869	56 9 1/8
Ֆրանսըգ ֆօնտ	55 1/2

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԳԱԼԱԹԱ ԲԻԱԶԱՍԸ

Էսօ, ու յուլիս 12 Ալշամ գարանտը	50-55
» յուլիս 15 Սաթահ աշլըլը	50-55
» սաթաթ 3 1/2	50-27
Խիթիլլարալ 1863	512-
» 2863	520- 1/2
» 1869	282
Սոսիլլէ ժէնէրալ	10-11
Քրէտիլ	11-5/4
Նըմիստիլլէր խիթիլլարալ	120
Գուբօն սգոնիլլու 0/0 1 1/2	

ԱԳՃԷԼԷԻԻ ԲԻԱԶԱՍԸ 15 ՅՈՒԼԻՍԻ

Ինկիլիլ լրրասը	109-112
Ֆրանսըգ ալթուլուն	87-5/8
Բօլ	89-
Գրքմիլլ ալթուլուն	51-24
Պէնազ Մէհթիլլէ (ֆարգը)	2-5
Պէշլիլ վէ մէթալիք (ֆարգը)	103-12 107 1/4
Պաղլը	117-12

ՍԱԶԻՊ ՂԱԶԻԹԱ ԿԱՐԱՊԵՏ Բ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Գալաթտու Բէնճէլ մպիհ բազարտուտ Դիւ, 28 Խաի իտանտա: